

tűntek elő. Az 1,2 m széles, hosszúkás akna a saroktól Ny-i irányba 1,5–2 m-ig volt követhető, itt azonban déli, vékony fala megszakadt, és tovább törmelékes omlás zárta le. Az akna törmelékes betöltését 2,4 m mélységig bontottuk ki; a feltörő talajvíz a további mélyítést megakadályozta.

A kváderfalas akna rendeltetését pillanatnyilag nem tudjuk biztosan meghatározni, azonban legvalószínűbbnek az tűnik, hogy víznyerésre szolgált.

MAGYAR KÁROLY

52. Budapest, I. Mátyás-templom

Kö

2005. május–július között feltárást végeztünk a Budavári Nagyboldogasszony-templom (Mátyás-templom) rekonstrukciójához kapcsolódóan, a templomtól északra a leendő közműárok területén. Az árokban a hosszúságot nyugat felől számolva 2–14 m között a déli szakaszon középkori leleteket tartalmazó útrétegeket tártunk fel. Kb. 14 m-nél a sziklafelszín vízszintes lefaragásán egy ferde, ÉNy–DK irányú, vastag törtköves, habarcsos, a sziklára alapozott falcsontot találtunk. Ettől keletre mintegy 15 m-nél a sziklafelszín függőlegesen lefaragott; 15 és 20 m között egy részben a sziklába vágott, valószínűleg középkori pincerészletet tártunk fel; 20 és 26 m között az É-i metszetsfalat egy faragott köves falazat alkotta. Kb. 28 m-nél a sziklát függőlegesen lefaragták. Ettől K-re a felszínre egy kő-tégla vegyes falazatú, pillérszerű megerősítést tettek. A kettő között a sziklába lépcsőt véstek dél felé. Ennek folytatása már a déli metszetsfal alá húzódott. Talán egy pincelejárathoz lehet, ezt a további kutatásoknak kell tisztázni. A pillérhez K felől az árok hosszában egy néhol rossz állapotú, törtköves, habarcsos falazat kapcsolódott. Kelet felé néhol már csak a faragott sziklafelszín és kövek jelezték helyét. Az árok ÉK-i sarkában kb. 50 m-nél az É-i metszetsfalban törtköves falazat mutatkozott. A falak szerepét, egymáshoz való viszonyát az árokban való elhelyezkedésük miatt nem lehetett megnyugtatóan tisztázni, az újkori építkezések ugyanis a területet erősen megbolygatták.

Munkatársak: Füredi Ágnes régész, Kuczogi Zsuzsanna, Viemann Zsolt és Alibán András geodéták.

B. NYÉKHELYI DOROTTYA

53. Budapest, I. Országház utca 14.

Kö

Az épület földszintjén 2005 novemberében kivitelezést megelőző szondázó feltárást végeztünk. A régészeti és műemléki védetség alatt álló telek nyugati végében pincészig lemenő liftaknát terveztek. A szintsüllyesztést régészeti módszerekkel végeztük. A 20 m²-es árok közepén két egymással összeépített, K–Ny-i irányú, középkori törtköves mészkőfal húzódott. A falakat K-ről É–D-i irányú középkori keresztfal zárta le. Az árok déli felé-

ben, egymás közelében két, sziklára alapozott újkori téglala teherelhárító ív húzódott.

ZÁDOR JUDIT

54. Budapest, I. Rác fürdő

LT, Tö, Kú

A részletes tanulmányt lásd a kötet 109. oldalán!

PAPP ADRIENN

55. Budapest, I. Szent György utca 4., 10.

Kk

2004. október 11. és november 15., illetve 2005. március 16. és augusztus 4. között a Budapesti Történeti Múzeum Középkori osztálya régészeti kutatásokat folytatott a két telken műemléki helyreállításhoz kötődően. 1998–2000 között végeztük el a teljes terület régészeti feltárást. Mostani ásatásunk célja néhány olyan objektum teljes kibontása volt, amelyek az akkori munkák lezárásának idején kerültek elő.

Szent György utca 4.

Befejeztük a 620. sz. akna teljes feltárást. Az akna téglalap alakú, mintegy 3×2 m alapterületű, teljesen a hegyet alkotó márga sziklába vágta, falazott bélése nem volt, alját kb. 146,70 Afm mélységben találtuk meg. Az aknát betöltő törmelék rendkívül gazdagon tartalmazott leleteket a 14–15. sz. fordulójáról, a vizes környezet miatt nemcsak a szokásos kerámia-, csont- és fémleleteket, hanem sokféle fatárgyat és bőrcipőket is. Az aknából előkerült legfontosabb leletek egy ékköves aranygyűrű, illetve egy héber írásjegyeket tartalmazó palatábla-töredék voltak.

Szent György utca 10.

A 2000-ben feltárt 660. sz. aknából déli irányba nyíló barlangüreget kitisztítottuk. Az üreget 15. században behordott szemét (közte sok fahordódarab, fagerendák), illetve az üreg főtéjéről leszakadt sziklatörmelék töltötte ki. Az üreg kb. 8×3 m, nyolcas formájú, feltehetően mesterséges eredetű. Vízpótlása folyamatos. Kibontottuk az akna aljának északi falán 2000-ben talált kőkeretes ajtó elfalazását. Ebben az irányban egy rövid folyosószakasz után egyenes irányba emelkedő lépcsőt találtunk, amelynek fokait a márgába vágta. A lépcső a telek északi szélén hosszan húzódó pince terébe vezet. Külföldi párhuzamok ismeretében a lépcsős lejárattal ellátott aknát a korai zsidónegyed (13. sz. közepe–15. sz. eleje) rituális fürdőjeként („mikve”) határozhatjuk meg.

Teljesen kitisztítottuk a 2000-ben csak részlegesen feltárt mélypince-folyosót. Az enyhe ívvel a várfalak felé futó folyosó a II. (ún. „Anjou-kori”) városhatár alatt ért véget egy lefalazással, amelyen túl egykor egybenyílt a II. városhatár és a jelenlegi várfal között 1999–2000-ben feltárt pincetérrel. A főfolyosó feltárása mellett kibontottunk 4, egyenként kb. 6 m hosszú oldalfolyosót is.

A telek É-i oldalán 2000-ben feltárt középkori pincéket az újkori istállóépület íves lezárása miatt az akkori utca alatt feltárni nem lehetett. Most teljesen kibontottuk őket, amelyek homlokzati vonalát a többi Szt. György utcai telekkel egyvonalban találtuk meg. Az utcafront mögötti pincehelyiséget egykor középpillérral támasztották alá, amelyet később, de még a középkorban osztófalba foglaltak bele.

A Szt. György u. 10. sz. telek teljesen feltártnak tekinthető, kivéve a rituális fürdőhöz vezető lépcső egy részét, amelyet statikai okokból egyelőre nem bonthattunk ki.

A részletes tanulmányt lásd a kötet 125. oldalán!

VÉGH ANDRÁS

56. Budapest, II. Ganz utca 8.

B, Ró, Tö, Kú

A 860 m² méretű telek (Hrsz.: 13572/5) megelőző feltárását 2005. július 18. és november 15. között végeztük el. A modern építkezésekkel bolygatott római kori rétegeket – a modern felszíntől számítva – kb. 2,5 m mélységben értük el.

Területünk déli kétharmadán több, különböző minőségben megmaradt falcsonkból álló épület részlete (Ny-i traktusának több helyisége) képviselte az úgynevezett „vízivárosi altábor” Kr. u. 2–3. századi periódusát. A többnyire opus incertum (néhol op. caementitium) faszakaszok környezetében helyenként padlóroncsokat, kisebb felületen kövezett út, vagy más funkciójú járósínt (belső udvar) maradványait tártuk fel. Az É–D-i tájolású (feltehetően a limesút vonalvezetéséhez igazított), nagyjából azonos méretű (5×5 m) belső terekre osztott épület alatt, egy viszonylag ép, továbbá másik, kisebb, félig elbontott és egy harmadik (kb. 4 m²-es alapterületű), szintén bolygatott fazekaskemence került elő. E három ipari létesítményt közös hamuzógödör kötötte össze, használatuk a (házi vagy ipari hulladékként visszatöltött) szekundér leletanyag (La Tène edénytípusok és észak-itáliai, import kerámiatöredékek) alapján a Kr. u. 1. sz. harmadik negyedére keltezhető. A későbbi falak miatt csak részben feltárt fazekasműhely térszintjénél mélyebben csak egy Kr. u. 3. századi, fahordóval bélelt kutat és egy késő bronzkori (Váli-kultúra) hulladékgödör részletét sikerült kibontanunk.

A területet az újkorban mintegy 1,5 m vastagságban feltöltötték. A telek északi végét két újkori (É–D és K–Ny irányú) pince foglalta el. A telek déli részén barokk kori ház alapozása, körülötte és a falak alatt is számos újkori szemétködör került elő. Ezek egyike, egy méhkas alakú gödör jelentős mennyiségben vaseszközöket (fúró, fogó, ásó, vasvilla stb.) rejtett. Három kutat találtunk a területen, ebből kettő kővel kirakott falú újkori kút volt a terület középső részén. A harmadik (a telek déli részén) nagyméretű gödör alján összeszűkülő, gerendavázis szerkezetű török kori kút volt. A telek középső részén megritkultak az objektumok, a két kút

mellett alig néhány szemétködört találtunk. A terület északi részén is kevés gödört találtunk. Ezek egyikében építési törmelék és török kori kerámia mellett négy darab emberi koponya is előkerült, ami talán a Buda visszafoglalása utáni romeltakarításhoz köthető. Szintén az északi részen került elő egy török kő felület részlete is. A terület középső részén sárga agyagpadló részlete került elő, de hozzá tartozó cölöplyukakat nem tudtunk megfigyelni.

Munkatárs: Földesi Szilvia.

HABLE TIBOR – VÉGH ANDRÁS

57. Budapest, II. Kacska utca 11.

Ró, Kö, Tö

2005. október 3. és december 9. között építkezést megelőző feltárást végeztünk a telken. A terület a középkorban Buda város Szentpétermártír városrészének peremén helyezkedett el. Magáról a telekről közelebbi információval nem rendelkezünk.

Mintegy 25 m hosszán csupán a keskeny telek Ny-i sávját tárhattuk fel. Ezt a részt teljes mértékben kitöltötte egy a Kacska utca vonalától induló, közel 30 m hosszú, É felé hosszában kibővített és kissé keskenyedő, téglaboltozatú újkori pince. A pince eltömedékelése a belőle előkerült leletek szerint csak az utóbbi 20–30 esztendőben történhetett meg. A pince padlója alatt nagyszámú római kori objektum került elő, török kori vagy középkori objektumokra nem bukkantunk.

A pincétől északra eső telekrészen (az ásatási terület egynegyedén) a vastag újkori feltöltési rétegben egy lőtetemekkel, építési törmelékekkel betöltött II. világháborús bombatölcsért, egy 18. századi emésztőt, valamint az objektumokban és a réteganyagokban is szegényes török kori–középkori rétegekben egy fél emberi és egy fél szarvasmarha(?) vázat tártunk fel, mindkettőt deréktól felfelé; az állati vázból a koponya is hiányzott.

Munkatársak: Hable Tibor, Földesi Szilvia régészek, Berecz Barbara ásatási technikus.

VÉGH ANDRÁS

58. Budapest, II. Kapás utca 21–25.

Ró, Á, Kk, Tö

2005. június 9. és november 7. között megelőző régészeti feltárást végeztünk a telken. A területet 1989-ben szondázó ásatással már megkutatták, de akkor csak az újkori rétegekig hatoltak le, régészeti réteget, objektumokat nem értek el. Az ideai ásatáson a barokk telekszerkezetek, laza török kori és sűrű középkori beépítettség volt megfigyelhető, valamint római kori rétegződés és objektumok kerültek elő.

A telek déli végében (az egykori Kapás u. 19. sz. telken) kiástuk a 18. századi építésű barokk ház alapjait, melynek legkorábbi járósíntjét egy korabeli fazekasműhely rontott, selejtes edényeinek töredékeivel töltötték fel egy újabb járósínt kialakításakor. A jó-